

B.A. (Part-II) Examination
PERSIAN LITERATURE
(Literature of Classical Languages)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

هدایات : (۱) همه سوالات لازمند۔
(۲) پاسخ با زبان فارسی یا اردو یا انگلیسی یا ہندی می توانید بنویسید۔

سوال نمبر ۱۵ (A) دو تا از اقتباس ہای زیر را توضیح بدہید :۔

(الف) گفت متاسفانہ جنگ و آدم کشی ہم شکار است۔ اگر آدم اولی مثل خودی رامی کشت ومی خورد، از ناچاری بود، باستی زندہ بماند۔ اما من وشما کہ جنگ وشکاری کنم، برای تفریح وینا برہوس است نہ از روی احتیاج۔ انسان ترکیبی است از خوبی و بدی، از رحم و بی رحمی۔ همان طور کہ بعضی از مہربانی و دستگیری لذت می برند، بعضی از آزار کردن و زجر دادن و کشتن حظ می کنند۔ جنگ وشکار، ہوس ولذت مردمی است کہ بے رحمی را عادت ومشغلہ فکری خود قرار دادہ اند۔

(ب) آنچه در اول از آواز، جلب توجہ می کند، قدرت وملاحت وزنگ صداست وسپس درست خوانی و روشن بیانی۔ ولی آواز مریم مرابعالی برد کہ این نکات ودقایق واندازہ ہادر آن نبود۔ ہچو آتشی کہ از عشق بدل افتادہ باشد، آہستہ زمزمہ میگرد وخوش می سوزانید۔ از خاطر مگذشت کہ ای کاش می شد این آواز وسوز را ترجمہ کردوبزبان قلم در آورد۔ دیدم مثل آنست کہ بخواہم نیم سحر را نگاہ دارم واز قصہ ہا وغصہ ہای کہ از گل ہا وعاشق ہا بہم می رسانند، پیرسم و برای شما حکایت کنم!

(ج) گوئی آشیانہ دل خراب من باشد، آہستہ در را باز کردم و او وارد شدم۔ نقاش جوان، نگاہ خستہ ای بمن کرد وسلام مرا جواب بریدہ ای دادوبکار خود مشغول شد۔ از آن نگاہ شنیدم کہ گفت چرا آمدی مرا آزار کنی۔ تو یا فقیری یا اثر و تمند، اگر فقیری کہ پردہ نقاشی نمی خری، اگر ثروت داری کہ استادان خواب رامی شناسی واز من وازین دکان حقیر چیزی نخواستی خرید۔ اہل دل ہم نیستی تا بدانی این قلمہا کہ من بجان خود زده ام واین رنگہا کہ از خون واشک خودم ساختم ام چہ قیمتی دارد۔

10 (B) خلاصہ بنویسید (بیچ یک) :۔

(۱) حکایت بغراخان

(۲) حکایت فرخی سیتانی

(۳) حکایت ملک منصور روزگرنیا رازی

سوال نمبر ۲۔ (A) شعر ہائے زیر را شرح بہمید۔ (پنج پنج) :-

- (۱) نہ مہر دوست خواہم نہ کین دشمنانرا
یک جور دوست دارم بی مہر و مہربانرا
- (۲) غم می کشد عنانم من ہم شباب دارم
از من سلام بگوئید یاران و دوستان را
- (۳) شہم بختن و روزم بھاڑ خالی رفت
غرض کہ مدت عمرم بہ بیذوائی رفت
- (۴) بیافت عشق در شب چراغ در ظلمات
اگرچہ عقل بدنبال روشنائی رفت
- (۵) تسبیح زہد خوش بود اما درین دو روز
جوش گلست شیشمہ و پیانہ خوشتر است
- (۶) ای دل جو نجات کہ صیاد پیشگان
در دام می کشند گرفتار خویش را
- (۷) از کف نمی دہد دل آسان ربودہ را
دیدیم زور بازوی نا آزمودہ را
- (۸) سوالی کن زمن امروز تاغوغا بہ شہر افتد
کہ اعجاز فلانی کرد گویا بی زبانی را

(B) بندہای زیر را ترجمہ یکنید (پنج دو) :-

- (۱) مرا گفت ای ستگاہہ بجانم
بکام حاسدم کردی و عاذل
چہ دانم من کہ باز آئی تو یانہ
بدان گاہی کہ باز آید تو اقل

دو ساعد را حمال کرد با من
 فرد آویخت از من چون حمال
 ترا کامل همی دیدم بھرکار
 و لیکن نیستی در عشق کامل

(۲) خر و شبد کای فرخ اسفندیار
 ہما وردت آمد بر آرای کار
 چوبشنید اسفند یار این سخن
 از آن شیر پر خاش جوی کہن
 بخندید و گفت: ایک آراستم
 بدان گہ کہ از خواب برخاستم
 بفرمود تاجوش و خود اوی
 همان ترکش و نیزہ جنگ جوی

(۳) علم اگر نیست ز حیوان چه بود فرق بشر
 بوی اگر نیست تفاوت چکند گل از خار
 خرد آموز و پی تربیت ملت خویش
 جہد وجدی ہما چون دگران مادر وار
 تو گذاری بدہان ہمہ کس اول حرف
 ہر کسی از تو سخن می شنود اول بار
 پس از اول تو بگوش ہمہ این نکتہ بگو
 کہ نترسند ز زحمت نگرینند از کار

- سوال نمبر ۳۔ (A) وصف ہاے سبک ہندی یا سبک دور بازگشت را بنویسید۔ 10
- (B) دربارہ احوال و آثار یکی از شعراے زیر بنویسید۔ 10
- (۱) صائب تمریزی
 (۲) قانی شیرازی
 (۳) مرزا غالب دہلوی

سوال نمبر ۴۔ (A) اقتباس ہای زیر را ترجمہ بکنید (تیج یک) :- 10

(1) ناگاہ نظرش بر آن نابینا افتاده، اورا بہ شناخت وہ بہ یکی از مازمان گفت 'این اعمی را بہ وثاق من رسانیدہ نگاہ دار'۔ و چون خولجہ بہ خانہ رفت، نابینا را پیش خود طلبید و آہستہ بہ وی گفت کہ 'آن کوزہ زر را کہ در محراب فلان مدفون ساختہ بودی و گم شد، بازیافتی؟' نابینا دست دراز کردہ دامن خولجہ گرفت و گفت 'یا فتم!' خولجہ فرمود کہ 'این چہ سخن است کہ می گوئی؟' نابینا گفت 'تا وجوہ منفقوہ گذشتہ هیچ کس نہ گفتہ ام۔ و اکنون کہ از خولجہ این لفظ شنوادم دانستم کہ کیفیت حال چیست!' خولجہ درخندہ افتادہ فرمود تا اضعف آن زر بہ اعمی دادند و ایضا فریہ معسورہ از تکلمات خویش بہ وی بخشید۔

(۲) درین شہر دوستان مرامی شناسی، ہمیش از من در حق ایشان احترام کن از کسانیکہ با من دوست نبودند دوری گزین، زیرا کہ من در انتخاب دوست برای خود بس زحمتا کشیدہ ام، شناسائی مردمان و تجربہ ایشان متوقف خلی زحمت و در واقع بنہراست۔ در سیاحت بھر بلد کہ رسیدی تاریخ ورود و خروج خود را با تمامی مشہودات یومیہ در دفتر بغلی خود بنویس یک وقتی می رسد کہ بکار آید باقی وصایای شرعیہ را در وصیت نامہ خود یکان یکان نوشتہ ام، اکنون ترا بخند اسپردم۔

(B) جاہے خالی را پُر بکنید :- 10

- (1) ملک الشعراء، فیضی فیاضی، برادر ابوالفضل وزیر..... بود۔ (اکبر، شاجہان، اورنگ زیب)
- (۲) یکی از منظومہ ہای فیضی فیاضی است۔ (شیرین خسرو، نل و دمن، سکندر نامہ)
- (۳) بابا فغانی بسال..... درگذشت۔ (۹۲۵، ۹۵۰، ۹۵۷)
- (۴) اسم صائب تبریزی..... بود۔ (حسن علی، جمال الدین، محمد علی)
- (۵) ابیات صائب تبریزی بہ..... برمی آید۔ (پنجاہ ہزار، یک صد و پست ہزار، دو ہزار)
- (۶)..... نویسنده عیار دانش است۔ (ابوالفضل، امین احمد رازی، ملک الشعراء بہار)
- (۷) غیاث الدین خواند میر مولف..... است۔ (عالم آراء عباسی، حبیب السیر، بہار دانش)
- (۸) اسکندر بیگ..... شاہ عباس بزرگ بود۔ (وزیر، دبیر، منشی)

سوال نمبر ۵۔ صنایع ادبی زیر را تعریف بکنید و مثال بدہید (تیج چہار) :- 10

(۱) مبالغہ	(۲) حسن تعلیل	(۳) تضاد
(۲) استعارہ	(۵) اوماج	(۶) تلمیح
(۷) تشبیہ		